

Zaměřeno na Království

Roč. 26 č. 7

Anthony Buzzard, editor

Duben, 2024

Online Theological Conference

5-7. duben, 2024

Viz theologicalconference.org

Byl Jan Kalvín křesťanem jen podle jména?

Clark Barefoot (2009)

Úvod

Někdy v roce 1979, když jsem žil v kalifornském El Cajonu, se v Kalifornii objevila společnost California Pacific Theaters a uspořádala soutěž pro dramatiky. Moji dva synové, ve věku 22 a 20 let, přihlásili do soutěže hru s názvem "Servetus". Tato hra se točila kolem života Španěla Michaela Serveta a francouzského hrdiny reformace Jana Kalvína. Servetovo odmítání ortodoxního učení o Trojici vedlo k jeho upálení v roce 1553. Popravu, ačkoli ji podporovala většina církví ve Švýcarsku, inicioval Kalvín. Neuvěřitelná krutost a hrůza popravu stačily k tomu, aby se člověku udělalo špatně, rozzlobil se a byl připraven volat k Bohu o pomstu (Řím 12:19).

Zatímco tato Servetova událost byla na krátkou dobu rodinným tématem, já jsem se věnoval svému vlastnímu úsilí o hlásání Božího záměru přinést této neklidné zemi mír a spravedlnost prostřednictvím Království v rukou jeho milovaného Syna Ježíše Krista. Koneckonců od druhého či třetího století až do dnešních dnů by se dalo tisíc a jedenkrát vynásobit množství bezejmenných lidí a skupin, s nimiž bylo naloženo podobným způsobem jako se Servetem. Klíčové však je, že Michael Servetus (a několik dalších) těmto bezejmenným, nesčetným obětem vtiskl lidskou tvář. Skutečně jejich krev křičí ze země.

Dalších více než dvacet let jsem si na Servetovu záležitost vzpomněl jen občas. V roce 2002 přinesla moje žena domů z práce v knihkupectví právě vydanou knihu *Out of the Flames* (Z plamenů), kterou napsali manželé Lawrence a Nancy Goldstoneovi. Při jejím čtení jsem se přenesl do šestnáctého století, jak se říká, k "dobrému, špatnému a ošklivému" v Servetově kauze.

Ožila pro mě jako nikdy předtím. Kniha Goldstoneových sleduje v průběhu staletí tři výtisky knihy *The Restoration of Christianity* (Obnova křesťanství), kterou Servetus napsal, jediné tři výtisky, které Kalvín, ostatní reformátoři a katolická církev nenašli, aby je spálili.

Byl Kalvín křesťan?

Otázka položená tímto názvem je pro mnoho lidí možná šokující. Zejména pro osoby, které se hlásí k presbyteriánské víře nebo příbuzným skupinám. Přijetí Kalvínových názorů, zejména pokud jde o predestinaci a učení o Trojici, které převzal od Nikajského koncilu a Augustina z Hippo (354-430), tvoří dva klíčové články v řetězu presbyteriánské teologie.

Dříve než si projdeme informace dostupné ve spolehlivých historických záznamech, je třeba definovat jeden hlavní pojem: slovo "křesťan". Můžeme začít slovníkem Webster College Edition z roku 1953, který mezi definicemi uvádí: "1. osoba vyznávající víru v Ježíše jako Krista nebo v náboženství založené na Ježíšově učení... 4. člověk, který se hlásí ke křesťanství. mající vlastnosti, které prokázal a kterým učil Ježíš Kristus, jako je láska, laskavost atd.". Ponecháme-li stranou slovník, jak bychom mohli uvažovat na základě biblických důkazů? Ježíš řekl: "Milujete-li mě, zachovávejte má přikázání" (Jan 14:15). A Ježíšova slova v Matoušově evangeliu 7:22: "Mnozí mi v onen den řeknou: 'Pane, pane, neprorokovali jsme snad ve tvém jménu?...' Tehdy jim prohlásím: 'Nikdy jsem vás neznal, odejděte ode mne, vy, kdo pácháte bezzákonost.'" Předcházející verš zní: "Ne každý, kdo mi říká: 'Pane, pane', vejde do nebeského království, ale jen ten, kdo plní vůli mého Otce." (Mt 24:7). Tyto texty, stejně jako další, které by bylo možné uvést, jasně ukazují, že mnozí, kteří si berou jméno "křesťan", jimi ve skutečnosti nejsou. Slova Pána Ježíše Krista by měla přimět ke strážlivému zamyšlení ty, kdo nesou vznešené jméno "křesťan" - nebo si to alespoň někdo myslí.

Když chce člověk napsat, vyjádřit svůj názor (ať už kladný, nebo záporný), je to nejspíš kvůli nějaké důležité záležitosti, která nebyla poctivě vyřešena. Tímto tématem je právě tato diskuse. Nedávno jsem strávil

nějaký čas na webových stránkách jedné reformované [rozuměj kalvinistické] evangelické církve. Na zdrojích této stránky je jednou z hlavních sekcí "Kalvinismus/Soteriologie". Najdeme tam řadu článků a knih o Janu Kalvínovi (1509-1564). Jan Kalvín a Martin Luther jsou nejznámějšími reformátory 16. století.

Kalvín byl nesmírně inteligentní, odhodlaný a sebevědomý; říkal, že se mu "od Boha dostalo více osvícení než ostatním"... Vrhel se na Lutherovo znovuobjevení augustinovské predestinace a dovedl ji až k jejímu konečnému vyústění. Začal tím, že ji zdvojnásobil: lidé byli předurčeni nejen ke spáse, ale i k zatracení ["dvojí předurčení"]. Satan a ďáblové [démoni] jednali na Boží příkaz: "Nemohou ani vymyslet nějaké zlo, ani když ho vymyslí, vymyslet, aby ho vykonali, ani když ho vymyslí, ani nehnou prstem, aby ho vykonali, ale jen do té míry, do jaké jim to Bůh přikáže." (1. Mojžíšova 1:1). Bůh od věčnosti předvídá všechny sebemenší události či činy, ať už jsou dobré, nebo zlé."¹

Na výše zmíněné webové stránce, jejíž součástí je i 500. výročí Kalvínova narození, se objevuje mnoho článků a knih, které Kalvína chválí. Typický je v tomto ohledu dlouhý článek "Obrana kalvinismu" od C. H. Spurgeona, který píše: "Spása je uskutečněna všemohoucí mocí trojjediného Boha... Bůh, nikoli člověk, určuje, kdo bude příjemcem spásy." V tomto článku se píše: "Spása je uskutečněna všemohoucí mocí trojjediného Boha...". Následuje dlouhé kázání o vyvolení, milosti a osudu člověka; osud každého člověka je stanoven ještě před narozením v radách trojjediného Boha.

Jacobus Arminius (1560-1609) řekl: "Kalvín je nesorvnatelný – vyniká – nad ostatními, sám je nejvíc nade všemi." Kalvínův životopisec Theodor de Beza napsal, že "byl nejkřesťanštějším mužem své generace". Vzhledem k výše uvedeným zbožným chválám Kalvína a kalvinismu se musíme ptát, jak moc nebo málo tyto osoby skutečně znají život a politiku Jana Kalvína nebo se o ni zajímají. Abychom viděli Kalvína takového, jaký byl, musíme se podívat na jeho vládu po jeho druhém návratu do Ženevy, kdy měl absolutní moc. Kalvín byl pro katolickou církev kacířem a ne-

váhal přijmout její metody, ve skutečnosti stejné metody jako inkvizice: smrt nebo vyhoštění z jeho teokracie v Ženevě za odmítnutí jeho učení. Přijal také zákoník císaře Justiniána ze 6. století, který za odmítnutí učení o Trojici nařizoval trest smrti (upálení na hranici). V Ženevě Kalvín svolával církevní soudy, před kterými byli jeho odpůrci označováni za "libertinisty". Tito nepřátelé byli zase předáváni soudcům k vyhoštění a při tomto procesu byli často mučeni nebo dokonce popraveni

Asi nejznámějším případem byl Španěl Michael Servetus, znalec biblických jazyků, lékař a chirurg. Servetus byl silně protitrinitářsky naladěný, byl katolickou inkvizicí v Lyonu označen za mrtvého a upozornil ho na to Kalvínův přítel Guillaume de Trie. Kalvín mu poskytl Servetovy dopisy, aby prokázal jeho totožnost a jeho protitrinitářské, "kacířské" postoje. Než byl Servetus v Ženevě zatčen, došlo k mnoha zvratům. Již několik let předtím Kalvín v dopise Farelovi prokázal, že jeho vražedný čin byl předem promyšlený: "Přijde-li, mám-li zde [v Ženevě] nějakou autoritu, nedopustím, aby se dostal ven živý." Michael Servetus byl zatčen v Ženevě na cestě do italské Neapole, kde by s kolonií Španělů, kteří sdíleli jeho názory, mohl být v bezpečí.

Po 75 dní byl Servetus ve studeném vězení zamořeném vši, často s nedostatkem jídla a vody. Během této doby probíhal jeho proces, na jehož konci byl odsouzen za kacířství podle římského justiniánského zákoníku. Podle Kalvína přijal Servet tuto zprávu s nedůvěrou a vykřikl: "Misericordia!". (milosrdenství). Poté prosil o audienci u reformátora, které Kalvín vyhověl. Podstata setkání spočívala v tom, že ho Kalvín chtěl navrátit k Bohu a našemu Spasiteli. Kalvín setkání uzavřel tímto prohlášením: "Řekl jsem mu, že po minu vše, co se mě osobně týká. Měl by raději požádat o odpuštění Boha, kterému se tak podle rouhal ve své snaze vymazat tři osoby v jedné podstatě... Když jsem však viděl, že to všechno k ničemu nevede, ... od kacíře, který se sám odsoudil, jsem se vzdálil".

Jak píše Diarmaid MacCulloch v knize *The Reformation*, pro Kalvína "existoval politický aspekt: Projevit milosrdenství by znamenalo ukázat slabost, a to by povzbudilo jeho nepřátele v Ženevě právě ve chvíli,

¹ Paul Johnson, *A History of Christianity*, 1976, s. 287

kdy doufali, že zvítězí. Postaral se o to, aby mezi protestanty proběhly pečlivé mezinárodní sondáže ohledně tohoto rozsudku; konečkonců legálnost toho, že Ženeva upálila někoho, kdo městem pouze projížděl, nebyla hned tak zřejmá [!]"²

Žádný čas nebyl promarněn. Následujícího dne, 27. října 1553, se průvod v čele s městskou radou, s duchovními v talárech, obchodníky, jízdními důstojníky, lučištníky, policejním náčelníkem a davem nižší městské vrstvy vydal asi míli za Ženevu na svah u Champelu. Servetus byl zesláblý, špinavý, neupravený, s dlouhými vousy a obklopený duchovními, kteří ho nabádali, aby se vyzpovídal ze svých hříchů. Farel stál hned vedle něj a naléhal na něj, aby se vyznal ze svých chyb a byl ušetřen plamenů. Servetus se v odpověď tiše modlil. Jakmile se Servetus ocitl v Champelu, byl posazen a přivázán řetězy ke kůlu a kolem krku mu byl několikrát uvázán provaz. Na hlavu mu dali slámu a síru a k paži mu přivázali knihu. Bylo zapáleno zelené dřevo. Servetus křičel a na konci půlhodiny, kterou trvalo jeho umírání, bylo slyšet, jak sténá: "Ó, Ježíši, Synu věčného Boha, smiluj se nade mnou."

Tato legalizovaná vražda vyvolala v mnoha částech Evropy bouřlivé reakce. "Sebastian Castellio [1509–63] byl rozhořčen krutostí a netolerantností toho, co bylo provedeno, a ... napsal důkladně na téma tolerance ... "Pečlivě jsem zkoumal, co znamená kacíř, a nemohu z toho vyvodit víc než toto: kacíř je člověk, s nímž nesouhlasíte. 'Zabít člověka neznamena bránit nějaké učení, ale zabít člověka' ... Kalvín měl i nadále pocit, že Castellio je jedním z jeho nejnebezpečnějších nepřátel v celé Evropě ... a Ženeva věnovala mnoho energie neúspěšnému úsilí o jeho umlčení a zničení jeho pověsti."³

Přesto desítky církví ve Švýcarsku poslaly Kalvínovi dopisy, v nichž ho podpořily: Servetus musí zemřít. Nečiní je to stejně vinnými z vraždy? Po této tragédii napsal Kalvín obhajobu svého jednání v díle nazvaném *Obrana ortodoxní víry*, které vyšlo následujícího roku.

Další plody Kalvínovy teologie

Při pohledu na plody Kalvínovy teologie můžeme přeskochit několik let bojů a mučení a přejít ke dvěma dobře zaznamenaným událostem. Třicetiletá válka rozpoutala veškerou nenávist a ambice. Jak napsal jeden historik: "V letech 1618 až 1648 bojovali katolíci s kalvinisty, kalvinisté s luterány, Habsburkové s Bourbony, nacionalisté s imperialisty. Zkáza byla nepředstavitelná... loupeživé armády, které zabíjely, vypalovaly, znásilňovaly, kradly každý kousek jídla v dohledu... V Nizozemí jedli krysy a kůže, aby přežili. V Německu jedli jeden druhého. Žádná statistika není mrazivější než tato: na začátku války v roce 1618 žilo v Německu 21 milionů lidí; v roce 1648, na konci války, jich zůstalo jen 13 milionů. Mor nebyl tak účinný."

Výše uvedené hrůzy překrývalo zhruba 100 let upalování, věšení a topení čarodějnic, které se rozšířilo po celé kontinentální Evropě a Britských ostrovech. To podle Paula Johnsona doprovázelo a zintenzivňovalo hon na kacíře. Ve svých *Dějinách křesťanství* věnuje Johnson vraždění čarodějnic tři stránky. Zde ho cituji:

"Kalvinisté byli proti čarodějnicím mnohem ostřejší než luteráni. Anglikánští protestanti celkově nebyli horlivými lovci čarodějnic a za celé období 1542-1736 jich bylo v Anglii popraveno (oběšením) mnohem méně než 1000, oproti 4400 v kalvinistickém Skotsku během devadesáti let počínaje rokem 1590. Nejhorším rokem v Anglii byl rok 1645, kdy byli u moci kalvinističtí presbyteriáni. Kde mohli, propagovali angličtí kalvinisté hony na čarodějnice. Biskup Jewel, který žil ve vyhnanství v Ženevě, přinesl toto šílenství s sebou po svém návratu v roce 1559 [5 let před Kalvínovou smrtí] a v roce 1590 přednášel kalvinista William Perkins na toto téma na Emmanuel College v Cambridgi, puritánské instituci, kde se vzdělávali někteří z otců zakladatelů Nové Anglie. Všude, kde kalvinismus sílil, se systematicky pořádaly hony na čarodějnice."⁴

Johnson nevyjímá katolickou církev z těchto neuvěřitelných vražedných zločinů. Isaac Asimov ve své knize *Chronologie světa* píše, že snad v celé Anglii

² Diarmaid MacCulloch, *The Reformation*, s. 238

³ Diarmaid MacCulloch, *The Reformation*, 2004, s. 238

⁴ *A History of Christianity*, s. 310.

bylo za více než jedno století zabito až 40 000, většinou neškodných starých žen, jako čarodějnic. Čarodějnická epizoda v Salemu ve státě Massachusetts byla na chvostu tohoto bezbožného šílenství.

Nenazývejte zlo dobrem

Nyní se vrátíme k Janu Kalvínovi, muži, který byl výše popsán jako geniální. Při jednání s těmi, které považoval za kacíře, jednal Kalvín podle starozákonních, nikoli novozákonních zásad. Na místě jsou tedy dvě otázky:

1. Nerozuměl Kalvín Ježíšovi, jak je zaznamenáno u Lukáše 22 a Matouše 26 při poslední večeři, když řekl, že svou krví života ratifikoval novou smlouvu?

2. Cožpak Kalvín nečetl všechny ty úvahy v Listech Galat'ánům, Filipským a Kolosanům, že Zákon byl vychovatelem vedoucím ke Kristu, že Zákon byl přibit na kříž?

Chápeme, že Bůh svěřil svému Synovi veškerý soud (Jan 5:22, 27). Ježíš důrazně vyslovil svůj názor, svá slova, jak bude soudit události. Jak se máme dívat na událost, jako bylo zabití Michala Serveta, který z celého srdce miloval Boha, jeho jednorozeného Syna a Bibli? Servetus poslal Kalvínovi a soudcům z vězení dopis, jeden z mnoha. Jeho podstata byla následující: Nevěděli, že Nový zákon nikde nesankcionuje popravu člověka za to, že zastává jiné názory, což je křesťanská praxe? Jediným trestem za kacířství byla exkomunikace, vyhnání; ani Arius nebyl popraven. Copak nemohli vidět pravdivost toho dopisu?

I když by křesťan měl být opatrný a ponechat konečný soud na Kristu, Ježíšova slova jasně naznačují odpověď na otázku z nadpisu tohoto článku. Servetus zvolal: "Milosrdenství." Matouš 5:7 říká: "Blažení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství." V Janově evangeliu 16:2-3 se píše: "Přichází čas, kdy si každý, kdo vás zabije, bude myslet, že tím prokazuje službu Bohu. Takové věci budou dělat, protože **nepoznali Otce ani mne.**"

Závěrem je třeba říci, že mnoha lidem v církvi nebyly tyto informace nikdy předloženy. Jakmile se o nich však dozvíme, neradi bychom se ocitli mezi těmi, kte-

ré Bůh prostřednictvím Izajáše obvinil slovy: "Běda těm, kdo nazývají zlo dobrem a dobro zlem" (Iz 5:20).

Epilog

Zde je několik dalších myšlenek o Kalvínovi a Servetovi a o tom, jak jejich náboženství formovalo jejich životy. Kalvín, stejně jako Luther, přijal nejen učení o Trojici, tedy o třech, kteří jsou Bohem a tvoří jednoho Boha, ale také učení o předurčení. To zdědil po Augustinovi, který ho našel při četbě listu Římanům. Tento názor, že Boží vyvolení určuje věčný osud člověka ještě před narozením, Servetus odmítal, protože by odporoval celému biblickému poselství. Pasáže jako "Vyvolte si dnes, komu budete sloužit" (Joz 24:15) nebo "Duch a nevěsta říkají: 'Pojď!'" A kdo slyší, ať řekne: 'Pojď!' ... a kdo chce, ať vezme zdarma dar vody života" (Zj 22:17) spolu s množstvím dalších textů ukazují, že Bůh uděluje lidstvu *pozvání* k životu prostřednictvím našeho Pána Ježíše Krista.

Kalvín ve své teologii nikdy netvrdil, že svědomí má být svobodné. Servet napsal: "Přirozená spravedlnost je dát každému, co mu patří: to znamená pomáhat každému v nouzi, nikomu neublížovat; dělat to, co ti diktuje svědomí a přirozený rozum, takže co chceš, aby jiní dělali tobě, dělej i ty jiným."

Ženevský kodex Justiniána stanovil, že žalobce musí být uvězněn spolu s obviněným, dokud nejsou předloženy důkazy na podporu obvinění. Pokud důkazy předloženy nebyly, žalobce měl být potrestán trestem stanoveným za trestný čin. V Servetově případě byl tímto trestem trest smrti. Kalvín chtěl získat veřejné uznání za vedení morálního tažení proti Servetovi. Neměl v úmyslu jít do vězení, a proto nechal svého kuchaře Nicolase de la Fontaine, aby vystupoval jako žalobce místo něj.

Voltaire věnoval Servetovi celou kapitolu ve své *Eseji o morálce a duchu národů* a často se na něj odvolával ve své korespondenci a dalších spisech. Nazval Serveta "velmi vzdělaným lékařem" a správně mu připsal objev plicního oběhu krve. Pro Voltaira "Kalvín zosobňoval vše zlé, zkažené, tyranské, brutální a omezené v těch, kteří se ve jméno Boha drápou k moci".⁵ Došel k závěru, že Servetus "byl Kalvínem prostě zavražděn... vražda spáchaná při obřadu".⁶

⁵ Goldstone, *Out of the Flames*, s. 258.

⁶ Ibid.

Justiční vražda Serveta vyvolala protesty některých reformátorů, zejména v Itálii. Camillo Renato ji odsoudil v dlouhé básni: "Ohnivý kůl byl vztyčen tam, kde jsme chtěli objevit nebe." Jedním z těch, kdo protestovali pod pseudonymem, byl David Joris. "Pravá církev," psal, "není ta, která pronásleduje, ale ta, která je pronásledována." Joris zemřel pokojně v Basileji v roce 1556, ale o tři roky později bylo jeho tajemství odhaleno a basilejští protestanti použili všechny obřady předepsané inkvizicí pro posmrtný soudní proces. Felix Platter zanechal svědectví očitého svědka:

"Na náměstí františkánů stála mohyla s vykopanou mrtvolou. Před... obvyklým místem poprav byly navrženy otepi; tam kat položil rakev a po jejím rozbití bylo možné spatřit mrtvého, oblečeného do laciného pláště a špičaté sametové čepice, lemované šarlatem. Mrtvola byla poměrně dobře zachovalá a stále ještě rozpoznatelná."⁷

Byli tito lidé křesťané?

Uspořádání Matouše 24

Anthony Buzzard

Letmý pohled na komentáře ukazuje, že existuje málo shody ohledně toho, co Ježíš řekl v Matoušovi 24. To, co zamýšlel sdělit, byla informace o událostech určených, aby nastaly v Judeji: "Hle, řekl jsem vám předem" (Mat 24:25). Ale jak dobře byl pochopen? Radikální skeptik si myslí, že Církev vytvořila celý příběh *po* pádu Jeruzaléma a vložila jej do Ježíšových rtů. To by vyvolalo dojem, že Ježíš učinil předpověď! Ale předpověď by neměla za sebou autoritu Ježíše – jen nadšené dohady jeho stoupenců!

Někteří jsou přesvědčeni, že Ježíš neviděl za rok 70 n.l., a že konec věku a dokonce i druhý příchod nastal tehdy. Jiní si uvědomují, že toho existuje více, co by popsalo jeho "příchod s mocí a velikou slávou", než může snad být sladěno s událostmi v roce 70 n.l. Je však problém: Ježíš mluví o strašném čase úzkosti *ve spojitosti s Jeruzalémem*, jenž bude *ihned* následován (v. 29) jeho vystoupením ve slávě. Jak mohl Ježíš mluvit o pádu Jeruzaléma v roce 70 n.l. a o svém příchodu *ihned* potom? Jednou reakcí je obvinít Ježíše, že se mýlí ohledně svého příchodu. Další je, že Matouš nesprávně upravitel Ježíšova slova a tím překroutil Ježí-

šovo mínění.

Druhý příchod ihned po velkém soužení

To vše je neuspokojivé a matoucí. Jak vyřešíme potíže? Docela jednoduše: sledujme pořadí, které Ježíš udal a věrme mu! Pravda je často jednoduchá a existuje přímočarý konstrukce k Ježíšově předpovědi o budoucnosti. Vypadá takto:

Když uvidíte ohavnost zpusošení, o níž mluví Daniel, stojící na svatém místě, utíkejte do hor ... Neboť tehdy bude veliké soužení ... *Ihned po* soužení těch dnů [Mark 13:24, "V oněch dnech *po tomto* soužení"] slunce se zatmí ... a *tehdy* uvidí Syna člověka přicházejícího v moci ... A vyšle své anděly ... aby shromáždili vyvolené (Mat 24:15, 16, 21, 30, 31).

Pokusy vysvětlit tento materiál často ztroskotaly a selhaly z jednoho základního důvodu. *Kriticky důležité výrazy spojující čas byly ignorovány nebo snaživě zamluveny*. Tímto způsobem bylo Ježíšovo poselství překrouceno. Životně důležité je příslovce "ihned" ve verši 29. To spojuje velké soužení veršů 15-24 s kosmickými znameními verše 29 a druhým příchodem, který následuje. Tyto události se vyskytují v rychlém sledu. Nejsou to vleklé procesy táhnoucí se tisíce let.

V komentáři k verši 29, "ihned po," A. H. McNeile, bývalý profesor teologie v Cambridge, říká: "Tento verš je opravdovým pokračováním verše 15. Soužení (v. 21) je vyvrcholením porodních bolestí (v. 8) a je následováno *bezprostředně* koncem. Také v Markovi je soužení a druhý příchod v těch dnech, tj. jsou po sobě jdoucími událostmi stejného období ... Soužení bude strašné, ale parousia [druhý příchod] bude následovat okamžitě."⁸

Mezi soužením, nebeskými znameními a druhým příchodem není žádná mezera. Z toho tedy plyne, že intenzivní doba problémů popsaná Ježíšem nenastala v roce 70 n.l. Ani se Ježíš nevrátil.

Potvrzení našich zjištění

Existují dva způsoby, jak potvrdit prostou sérii událostí, o nichž Ježíš říká, že se stanou v rychlém sledu: soužení, nebeské znamení, druhý příchod. Nejprve ve verši 14 čteme o "konci": "Toto evangelium o Království bude kázáno po celém světě jako svědectví národům; a pak přijde **konec**." Nyní sledujte verš 15:

⁷ Johnson, *A History of Christianity*, s. 289.

⁸ *The Gospel According to St. Matthew*, str. 352, 352.

"Když **tedy** uvidíte ohavnost zpusťování, o níž se mluví skrze proroka Daniela, stojící na svatém místě (ať čtenář pochopí) ..." Malé řecké slovo přeložené "tedy" spojuje ohavnost zpusťování s koncem uvedeným ve verši 14.⁹ Tím je potvrzeno to, co jsme již viděli: že ohavnost zpusťování je rysem *konce věku*. Její vystoupení spouští hroznou dobu potíží, která předchází Ježíšovu příchodu. Ohavnost zpusťování signalizuje blížící se konec věku – návrat Ježíše.

Spojení Matouše 24 s Danielem

Za druhé, potvrzení Ježíšova jednoduchého plánu pro budoucnost se nachází v Danielovi. Zde pozorně sledujeme Ježíšovy pokyny. Ohavnost zpusťování je popsána Danielem (Mat 24:15). Přesný výraz "ohavnost zpusťování" se objevuje v Danielovi 11:31 s dalším odkazem na její vystoupení na svatém místě v Danielovi 12:11. Daniel 9:27 obsahuje třetí trochu méně přímý odkaz. Ve všech třech případech (viz také Dan 8:13) Daniel popisuje konečného zlého vladaře, krále severu (z oblasti Mezopotámie), který postaví sebe (nebo své znázornění) jako "ohavnost zpusťování" a ukončí chrámové oběti (Dan 11:31). Je nesmírně důležité vidět, že v **Danielovi 12:11 uplyne asi tři a půl roku mezi vystoupením ohavnosti zpusťování a koncem věku**. Ježíš pouze precizuje (v Mat 24) to, co již bylo vytyčeno Danielem:

- ohavnost zpusťování (**Dan 11:31**, Mat 24: 15);
- soužení po dobu 3½ roku (**Dan 12:1**, 7, 11; Mat 24:21)
- vzkříšení (**Dan 12:2**) a království (**Dan 12:3**)

Celý Daniel 11:5 a násl. a 12 musí být čten jako jeden spojený příběh a Danielova pasáž musí být vzata v úvahu jako pozadí Ježíšovy rozmluvy v Matoušovi 24.¹⁰

Zrušit spojení mezi Matoušem 24:15 a Danielem 11:31 (12:11) je tím jediným faktorem vedoucím k mylným systémům proroctví. Spojení je stanoveno podle vlastních slov Ježíše: "Ať čtenář pochopí, že mám na mysli Danielovou knihu" (viz Mat 24:15). Daniel 9:27 mluví také o ohavném člověku běsnícím (pustošícím) v Jeruzalémě po dobu 3½ roku. Daniel 8:13, 14 podává více informací. Všechny tyto verše tvoří poza-

dí Matouše 24:15-31 a harmonizují s ním. Vzpomeňte si na jeden klíč k Matoušovi 24: Soužení, o kterém Ježíš mluvil, má být *bezprostředně* následováno kosmickými znameními a druhým příchodem. A soužení má být spuštěno ohavností zpusťování již prorokovanou Danielem 11:31. Když se tyto skutečnosti udrží pospolu, vytvářejí kombinovaný obraz událostí určitých k tomu, aby nastaly těsně před příchodem Ježíše. Kdy se to vše stane, neví nikdo. Ale když křesťané uvidí ohavnost zpusťování a události, které následují, pak mohou "vzhlížet, protože se jejich vykoupení blíží" (Luk 21:28). Přejde čas pro znovu uspořádání pozemských záležitostí pod dohledem Ježíše, Mesiáše. Boží království bude zde. Pokud by zahlédnutí ohavnosti bylo omezeno na rok 70 n.l., nebylo by to znamením konce věku. Uplynula téměř dvě tisíciletí od roku 70 n.l.

Tato generace

Někteří se budou ptát: Proč Ježíš říkal, že "tato generace nepomine dříve, než se toto vše stane?" (Mat 24:34)? Jasně se odkazoval na všechny velké události Matouše 24 včetně jeho příchodu v moci a slávě. Došlo k těmto událostem během 40 let od jeho předpovědi? Jasně že ne.

Řešením je, že "tato generace" může znamenat "tuto současnou zlou éru lidské historie", trvající až do druhého příchodu. Ježíš ve skutečnosti řekl: Nedorazíme ke konci tohoto zlého věku, dokud se všechny hrozné události, které jsem popsal, nestaly. Význam "věk" pro "generaci" viz Lukáš 16: 8: "Synové tohoto věku jsou ve vztahu ke své vlastní 'generaci' chytřejší než synové světla." "Generace" zde znamená typ společnosti charakterizované špatnými vlastnostmi. Tento druh společnosti bude trvat, dokud nepřejde Království. V Příslovích 30:11-14 je vyjádřena podobná myšlenka hebrejským slovem *dor*, které může znamenat "generaci charakterizovanou kvalitou nebo stavem, třídou lidí" (Brown, Driver, Briggs). (Viz NIV Přisl. 30:11: "Existují lidé, kteří..."). Pro tentýž význam "generace" jako skupiny lidí charakterizovaných jedinou vlastností, obvykle špatnou, ale někdy i spravedlivou, viz Žalm 22:30 a 24:1-6. "Generace" v Matoušovi 24:34 neznamena "plemeno", ani se netýká ně-

⁹ *Ibid.*, str. 347.

¹⁰ Pro skutečně úplnou studii, která ukazuje, že Marek 13 (souběžně s Matoušem 24) je komentář k Danielovi 11 a

12, viz *Prophecy Interpreted*, Lars Hartman, Conectiana Biblica.

jaké budoucí doby 40 nebo 70 let. Nesprávné předpovědi svědků Jehovových byly založeny na této mylné představě.¹¹

Ježíš neznal den ani hodinu

Ježíš sám neznal den nebo hodinu, kdy se vrátí na zem (Matouš 24:36). Díval se na budovu chrámu a věděl z prorocství, že v Jeruzalémě a v chrámu budou velké potíže (v. 21) těsně předtím, než se vrátí. Ježíš věděl, že každý chrám na tomto místě bude muset být odstraněn, aby uvolnil cestu pro stavbu tisíciletého chrámu, až se vrátí, aby v Království vládl světu. Ježíš by nutně nevěděl, zda chrám, který tehdy stál (v roce 30 n.l.) byl ten, který by měl trpět problémy těsně před jeho návratem.

Jak se ukázalo, chrám byl zničen a žádný Ježíšův návrat se nekonal "ihned po" tom. Ale Ježíš viděl chrám a ohavnost budoucnosti, blízko jeho druhého příchodu. *Ihned po* soužení spojeném s chrámem se vrátí (Mat 24:29). Je rozumné se domnívat, že v Jeruzalémě ještě bude vybudován chrám nebo svatyně. Tento chrám nakonec uvolní cestu novému tisíciletému chrámu, který Ježíš postaví, když přijde vládnout jako král se svatými (Zjev. 20:1-6). Přítomnost ohavnosti zrušení v chrámu zůstává velkým znamením konce věku a příchodu Ježíše. Ale předtím *musí být kázáno evangelium o Království po celém světě "a pak přijde konec"* (Mat 24:14, 15).

Další důkaz o dvou budoucích vzkříšeních

Někteří dnes mylně prosazují názor na budoucnost, který nazývají "jediným vzkříšením", což je jen jiný způsob, jak říci amilenialismus. To je v rozporu s Ježíšovými slovy ve Zjevení 20, jak jsme ukázali v předchozích vydáních *Focus on the Kingdom*, ale také v rozporu s celým Novým zákonem, a to z těchto 8 důvodů

1. Obecně platí, že když NZ mluví o vzkříšení Ježíše nebo křesťanů (první vzkříšení ve Zj 20:4-5), používá

zvláštní výraz: "z mrtvých" (*ek nekron*) - doslova "zprostřed mrtvých". To naznačuje vzkříšení některých, spravedlivých, zatímco ostatní jsou ponecháni mrtví až do druhého vzkříšení.

Jak říká George Peters: "Máme jednoduchý výraz *anastasis nekron* neboli vzkříšení mrtvých (Sk 17:32; Řím 1:4; 1 Kor 15:12, 21; Heb 6:2) ... Pak máme konkrétnější vzkříšení: *anastasis ek nekron* neboli vzkříšení z nebo zprostřed mrtvých (1 Pet 1:3; Lk 20:35; Sk 4:2)."¹²

• Lukáš 20:35: "ti, kteří jsou považováni za hodné **dosáhnout** budoucího věku a vzkříšení **z mrtvých**."

• Skutky 4:2: "hlásají vzkříšení **z mrtvých** skrze Ježíše".

2. Filipským 3:11: Pavlovým cílem je "**dosáhnout vzkříšení ven** [*ex-anastasis*] **zprostřed mrtvých**". Všimněte si, že člověk by se nesnažil "dosáhnout" druhého vzkříšení, když jsou všichni vzkříšeni, ať se jim to líbí, nebo ne!

3. Lukáš 14:14: "Budete odměněni při **vzkříšení spravedlivých**." To je první vzkříšení.

4. V Janově evangeliu 5:28-29 se hovoří o *dvou* vzkříšeních - "vzkříšení k životu" a "vzkříšení k soudu".

5. V 1. Korintským 6:14 "i nás vzkřísí", doslova "**vyzdvihne** nebo **přednostně pozvedne**" (Peters, s. 299)

6. 1 Korintským 15:23: *křesťané* budou vzkříšeni při Ježíšově příchodu, ne všichni.

7. Daniel 12:2 říká: "**Mnozí** z těch, kteří spí," nikoli *všichni* mrtví. Všichni mrtví nejsou vzkříšeni najednou

8. Fráze "zbytek mrtvých" (Zj 20:5) nedává vůbec žádný smysl, pokud se jedná pouze o jedno budoucí vzkříšení *všech* mrtvých, jak někteří tvrdí. Pokud jste snědli "celý koláč", neexistuje žádný "zbytek koláče"!

Shrnutí: V Novém zákoně "převládá představa dvojího vzkříšení (Jan 5:29: vzkříšení k životu/ k soudu)...

¹¹ Pro vynikající studium významu "generace" viz "'This Generation' in Matt. 24:34: A Literary Critical Perspective," Neil Nelson, *Journal of the Evangelical Theological Society*, Sept 1996, str. 369-385. Píše: "Toto pokolení" v Mt 24:34 označuje druh lidí, které Matouš charakterizuje jako nevěřící a směřující k eschatologickému soudu. V kontextu promluvy se vztahuje k tomu typu vyloženě zlých

lidí, kteří podvádějí a pronásledují učedníky až do doby *parousie*, kdy budou praví Ježíšovi následovníci ospravedlněni a 'toto pokolení' pomine při soudu".

¹² *The Theocratic Kingdom*, Sv. 2, s. 299.

je následována židovská tradice a vzkříšení k životu je chápáno jako předchozí časový akt na počátku tisíciletí."¹³

"Společnost se dělí na dvě protikladné třídy: na ty, kteří slyší a přijímají slovo o Království, a na ty, kteří je buď neznají, nebo je odmítají. Navíc je satanovým cílem, kde může, vytrhnout slovo Království ze srdcí, která jsou příliš tvrdá na to, aby je přijala (Mk 4:15)." Viz také Lk 8:12.

George Ladd, *A Theology of the New Testament*, 1993, s. 48

Komentáře

- "Procházel jsem svou biblickou knihovnu a narazil jsem na vaši malou brožurku *Kdo je Ježíš?* Páni, jakou dynamickou a silnou výzkumnou práci jste vykonali o Ježíšově identitě! Brzy budu některé z nich rozdávat svým věřícím přátelům. Víím, že jste se v průběhu let musel postavit proti religiozitě a chybnému učení hlavních denominací. Oba vííme, že nepřítel se skrývá v pokřesťanstěných církvích po celém světě, zejména ve velkých denominacích. Je smutné, že dnes vede v bludném učení římskokatolická církev a hlavní proud protestantismu ji následuje. Děkuji vám za váš příklad síly a zbožného charakteru v průběhu let a za vaši ochotu plavat proti proudu "religiozity". Požehnal jste MNOHÉ na celém světě." – *Virginia*

- "Děkuji vám za vaši modlitbu za naše Boží dílo a vytrvalost. Upřímně se modlím, aby se na setkáních, která jste tam naplánovali, dařilo. Také bylo dobré se

dozvědět, že tam máte věrné bratry, kteří jsou dobrými modlitebními partnery - kteří vás podporují ve vaší službě Bohu a Otci Pána Ježíše a modlí se i za ostatní Pánovy služebníky. Buďte si jisti našimi modlitbami za vás tam i během vašich různých setkání. Velmi mě povzbuzuje vaše nezištné úsilí o sdílení dobré zprávy o Božím království, kdy jedinou nadějí a cestu spásy nacházíme v NĚm. Knihu *Úžasné cíle a nároky Ježíše* hojně využívám k půjčování zájemcům, kteří zastávají dispenzacionalistické bludy." – *Filipíny*

- "Při čtení *Focus on the Kingdom* jsem si jistý, že mluvím se spoluvěřícím evangelia Království. Biblickou Pravdu hledám již desítky let, putuji do různých církví/denominací a z nich, zažívám různé úrovně důvěry v to, co mi bylo předkládáno, co jsem slyšel a viděl. Nějaký čas jsem strávil v Armstrongově *Světové Boží církvi*. Začal jsem však být vážně nespokojen, když jsem si uvědomil, že byl povýšen na úroveň, kterou jsem nemohl přijmout. Nebudu podrobně popisovat cestu, která mě nakonec dovedla ke knize Anthonyho Buzarda *Nauka o Trojici*. Myslím, že nyní mám všechny jeho knihy. Kniha Grega Deubleho *They Never Told Me This in Church!* měla na můj život velký vliv." – *Virginia*

V současné době čtu knihu *The Coming Kingdom of the Messiah* (Přicházející království Mesiáše) a z celého srdce s vámi souhlasím, aby "Nový zákon byl znovu připojen ke svému starozákonnímu pozadí... a aby byl Ježíš chápán jako Mesiáš Izraele a světa a studován ve světle jeho vášnivého hlásání nového politického řádu na zemi, na který bude dohlížet jako král".

¹³ "Resurrection," *Theological Dictionary of the New Testament*, Sv. 1, s. 371.